

agenzia fides

AGENZIA DELLA CONGREGAZIONE PER L'EVANGELIZZAZIONE DEI POPOLI

FIDES Hírügynökség – 2008. márc.29.

FIDES-dosszié

A családok válsága Európában

(Első rész)

Az európai népesség

Az öregedés

Születési arányszámok

Abortusz

Az anyává válás életkora

Szociális kiadások

A családok szegénysége

Gyermekszegénység

Az anyaság intézményének lerombolása

Kiskorú gyermekek örökbe fogadása egyedülálló személyek által

A keresztény család

Ez a dosszié a vatikáni Agenzia Fides (Fides Hírügynökség) www.fides.org web-oldalán érhető el.

Az európai népesség

Róma (Agenzia Fides) – 2007 májusában a « Családpolitikai Intézet Hálózata » (IFP) az Európai Parlament elé terjesztett egy jelentést, melyet egy multidiszciplináris szakértői csoport készített az 1980-2005-ös időszakról. Ez a dokumentum, amely nemzetközi szervezetek által szolgáltatott statisztikákat tartalmaz, a legfrissebb és leghitelesebb jelentés a család helyzetéről Európában.

A Jelentés az európai népesség lassú gyarapodását állapítja meg, amely nagyobb a 2002-2007 közötti években, mint az azt megelőző öt évben. 2006 végére az **európai népesség**¹ elérte az 500 milliót. Írország (16,3%), Luxemburg (11,6%) és Spanyolország (11%) mutatják a leggyorsabb népesség növekedést, Németország (0,8%), Svédország (2,4%) és Finnország (2,7%) állnak a lista túlsó végén.

1994 és 2006 között az európai népesség 19 millióval növekedett. E növekedés 80%-át a 15 millió bevándorló adja; a természetes népszaporulat stagnált (évente csupán 310 ezer). Ez utóbbi szám sokkal kisebb, mint **az USA-ban, amelynek a szaporulata az európainak 12-szerese.**² Csupán Franciaországban és Hollandiában haladja meg a természetes népszaporulat a bevándorlást.

A Jelentés becslése szerint **2005-től**³ kezdve Európa népessége lassú fogyásnak indul, miközben a USA-é tovább növekszik, és a jelenlegi ütemet véve alapul 2060-ban Európának és az USA-nak a lakossága egyenlő lesz, mintegy 454 millió.

Az elöregedés

Európában több az idős, mint a gyermek. Míg 1980-ban 36 millióval több gyermek volt, mint idős, 2004-ben az idősek száma meghaladta a 14 év alattiak számát. Ez 25 év alatt az utóbbi korcsoport 33 milliós csökkenését jelenti, 21%-ot, amelyből 10% az utolsó tíz évre jut. A 14 év alattiak csupán a népesség 16,2%-át teszik ki (80 millió a 27 tagállamos EU-ban).

Az idősek számának az utóbbi 25 évben végbement 18 milliós növekedése 29%-ot jelent. A 81,7 millió 65 évnél idősebb a teljes lakosság hatodát adja. A 80 évnél idősebbek száma 84%-al nőtt, ami 18,8 millió lelket jelent (vagyis az EU minden 25-ik lakosa). Olaszországban csupán minden hetedik lakos fiatal (14,5%). Spanyolország 44%-os csökkenéssel, Portugália 40%-al és Olaszország 37%-al azok az országok, amelyek 1980 és 2005 között a legtöbb fiatal (14 év alatti) vesztek. Az idősek relatív száma a legmagasabb Olaszországban (közel 20%), Németországban és Görögországban.

Az európai politika egyik legmélyebb ellentmondása az, hogy a munka nem alkalmazkodik a lakosság elöregedéséhez. **A nyugdíjkorhatár egész Nyugat - Európában csökken.**⁴ Ugyanakkor az USA-ban a 60 évhez közeli között a foglalkoztatottak aránya 30%-al magasabb, mint Olaszországban. Ugyanez mondható el, ha Japánt és Dél-Koreát európai versenytársaikhoz, pl. Franciaországhoz és Németországhoz hasonlítjuk. Ahhoz, hogy evvel a kérdéssel megfelelő módon lehessen szembenézni, újra kell gondolni a jóléti rendszert és a munkaerő piacot, fokozatosan privatizálva a nyugdíjrendszereket, hogy a dolgozóknak nagyobb választási szabadságuk legyen.

¹ A 27 tagállamot számláló EU-ról van szó?

² Az USA-ba történő jelentős, latin-amerikai bevándorlást beszámítva vagy anélkül?

³ A szöveg angol változata szerint 2025-től

⁴ Tudomásunk szerint sok országban a nyugdíjkorhatár emelésére kényszerülnek

A lakosság elöregedésének hatásaival számot vetve új módon kell megközelíteni az egészség kérdését; többé nem lehet azt pusztán a szociális kiadások vagy a segélyezés szemszögéből vizsgálni, hanem inkább beruházásnak kell tartani az egészségügyi kiadásokat.

Amikor az elöregedés problémájával foglalkozunk, figyelembe kell vennünk a fogyatékkal élőkre vonatkozó adatokat is. A lakosság elöregedése és az életkor kitolódása a statisztikák szerint magával hozza a fogyatékkal élő idős emberek és a hosszú ideig tartó gondoskodást igénylők számának növekedését. A fogyatékkal élők száma Európában több, mint 50 millió, tehát a teljes lakosság 10%-át képviselik. A fogyatékos és az előrehaladott kor között szoros kapcsolat van; ez súlyosbítja a fogyatékkal élők amúgy is meglévő problémáit, vagyis a munkaerő piacról való túlzott kiszorulást, a korlátozottan munkaképes nők még fokozottabb hátrányait, a társadalomba vagy a munka világába való beilleszkedés kisebb lehetőségeit azok számára, akik értelmi fogyatékosok vagy nehezen sajátítanak el egy-egy szakmát. Ezek a problémák jelenleg számos európai államban a családok terheit növelik. Az európai politika tudja ezt, de nem hozza meg azokat a döntéseket, amelyek szükségesek az európai családok problémáinak megoldásához, az életre « nyitottabbá » téve őket.

Születési arányszám

Egyre kevesebb gyermek születik Európában; 2006-ban 5 millió egyszázezer születést regisztráltak. 1995 és 2006 között a helyzet stagnált – egy, csak 1.1 %-os növekedéssel 2005-ről 2006-ra. Elég messze vagyunk attól, amit a « nemzedékek pótlásához » szükséges szintnek – egy nőtől 2,1 gyermek születik – neveznek. 2005-ben az átlagos születési arányszám 1,38 volt az EU-ban. Ez a mutató Franciaországban (1,94%) és Írországban (1,88%) a legmagasabb. Görögország (1,28%), Spanyolország (1,34%) és Olaszország (1,34%) azok az országok, amelyekben ez a mutató kritikusan alacsony.

Európa értékeiről és távlatairól az EU Püspöki Konferenciái Bizottsága (COMECE) kongresszust szervezett. A kongresszus résztvevőit fogadva (2007. március 24) XVI Benedek pápa kijelentette: «A demográfiai görbéket szemlélve sajnálattal kell megállapítani, hogy Európa olyan úton halad, amely a történelem szegélyére vezetheti. Ez nem csupán a gazdasági növekedést veszélyezteti, de óriási nehézségeket okoz a társadalmi kohézióknak és főleg egy veszélyes individualizmust bátorít, amely nem figyel a jövőbeni következményekre. Szinte azt gondolhatnánk, hogy az európai földrész elveszíti hitét saját jövőjében ».

Francois Dumont, a Sorbonne professzora Európa kapcsán « demográfiai térről » beszélt, utalva arra a helyzetre, amely nem teszi lehetővé a nemzedékek helyettesítését. Az ezen a területen leginkább veszélyben lévő Olaszországban és Spanyolországban 100 ma élő nőt csak 70 fog helyettesíteni, ami a születési arányszám 30%-os csökkenését vonja maga után. A demográfiai hanyatlás és a lakosság elöregedése gazdasági következményekkel is jár, mert egy ország gazdagsága lakói számától is függ. **PI. Belgium, amely az aktív lakosság erős csökkenését mutatja, az Olaszország által teremtett gazdagság hatodát állítja elő, mert lakossága az olaszénak hatoda.**⁵ A gazdasági következményekhez hozzáadódnak a fiatalokat és a 65 év felettieket sújtó szociális következmények; ez utóbbi lakosság rész egyre növekszik és meghatározza a szociális politikákat.

Európában úgy közelítik meg az elöregedés kérdését, hogy megkerülik annak gyökerével, a kulturális tényezővel való szembenézést. Ez okozza a gyermekáldástól való félelmet és a családdal szembeni bizalmatlanságot. Dumont szerint a demográfiai hanyatlás elsődleges oka a család 60-as években elindult mélyreható átalakulása: "Ez az átalakulás érintette a nőt, a kapcsolat tartósságát, a családok méretét és összetételét, a szülők szerepét és a nemzedékek közötti kapcsolatot. A hagyományos szerkezet, a dolgozó és a megélhetésről gondoskodó

⁵ Eszerint az egy főre eső gazdagság független az ország lakosainak számától? Ismerünk hatalmas országokat nyomorban, s aprókat, a gazdagság teljében. Szerintünk nem függ egy ország gazdagsága lakosainak számától.

apával, a nevelést végző anyával és nagy családdal szinte teljesen eltűnt Európából, hogy átadja a helyet a modernnek mondott formáknak, melyek Észak - Európában születtek és amelyek a másik egyéni választásainak "tiszteletén" alapulnak, a férfi és női szerepek egyenlőségén és az érzelmen, mint a párok kapcsolatának és a szülők és gyermekek közötti kapcsolatnak az alapján; ezt az átalakulást a feminista forradalom támogatta és kísérte. Ennek eredményeként "élénkebb", de sokkal törekenyebb és instabilabb családok jöttek létre, amelyek nem maradhatnak fenn támogatási politika nélkül. Ha a támogatás elégtelen, a születési arányszám csökken. Ma olyan helyzetben vagyunk, hogy a házasságok száma csökken és törekenyebbé váltak; az együttélések száma nő, de ezek még ingatagabbak; a gyermekek vállalásának a döntése kitolódik 30 év utánra. Mindez nem kedvez a születéseknek! »

A francia történész véleménye szerint az, ami ma Európában történik, nem különbözik attól, ami más történelmi korszakokban és más eltűnt civilizációkkal történt. A kihalás mindig ezt az utat követte: születési arányszám csökkenése, elöregedés, hanyatlás, és végül a pusztulás. A mostani történés újdonsága a termékenység csökkenésének az intenzitása és a tartóssága. Ez először Észak-Európát érintette, majd kiterjedt a Mediterráneumra, átalakítva a fogyasztás szerkezetét, hatást gyakorolva a gazdasági rendszerre, nem sarkallva kutatásra és új termékekbe való beruházásra. Mindezek miatt vissza kell találni egy demográfiai dinamizmushoz, amely képes a lakosság átlagos életkorának a csökkentésére. Ilyen távlatok ismeretében jelentős intézkedéseket kell hozni a család és a fiatalok segítésére. A francia történész szerint számos európai állam hajlamos a szociálpolitika és a családpolitika összekeverésére. Az előbbi a pillanatnyi szolidaritás politikája, amely segít egy személyt abban, hogy valamely szükségletét kielégítse. Ezzel szemben a családpolitika a nemzedékek közötti szolidaritás politikája, amely a tartósságot hangsúlyozza egy olyan társadalomban, amelyben az azonnali fogyasztás dominál. Dumond szavaival: "Ha a családot a szociálpolitika tárgyának tekintik, ezzel a családot az irgalmasság gyakorlásának tárgyává teszik, és nagyon szomorú képet festenek róla. Ezzel szemben a családpolitikának lehetővé kell tennie, hogy a család szabadon vállalja saját felelősségét. És ha a közhatalom hatni akar a családok életére, akkor minden területen erre kell törekednie, a reklámoktól kezdve a munka világáig."

Az abortusz

A 27 országot magában foglaló Európában minden 25 másodpercben végeznek egy terhesség-megszakítást és minden nap három iskolát zárnak be gyermekek hiányában. 2004-ben az abortuszok száma 1.235.517 volt, napi átlagban 3.385. A terhességek 19.5%-a végződött abortusszal, minden ötödik megszületendő gyerek végezte így.

Az utolsó tíz évben Spanyolországban nőtt a leggyorsabban, 75%-al az abortuszok száma ; ezt Belgium és Hollandia követi 50 és 45%-al.

Európában az abortusz a halálozás legfőbb oka, több áldozatot szed, mint a **szívbetegségek, a szív- és érrendszeri megbetegedések,**⁶ a közúti balesetek, a kábítószer, az alkohol, az öngyilkosság. Az abortuszok száma nagyobb, mint a betegségben való elhalálozások száma. Portugália 2007 áprilisában lehetővé tette a terhesség megszakítását annak első tíz hetében ; így Európában csupán 3 államban – Írország, Málta, Lengyelország – tiltott most is az abortusz.

Az európai intézmények bátorítják és támogatják az « európai jognak » tekintett abortuszt. Az Európai Parlament 2002-ben megszavazott egy határozatot « a szexuális és reprodukciós jogokról ». Ez a határozat kijelenti, hogy « a terhesség-megszakításnak törvényesnek, biztonságosnak és mindenki számára elérhetőnek kell lenni », felkéri a kormányokat, hogy

⁶ A szív – és érrendszeri betegségek része a szívbetegség, fölösleges külön említeni

« semmilyen esetben se üldözzék azokat a nőket, akik törvénytelen abortuszhoz folyamodtak», sürgeti a fogamzásgátlók terjesztését, a szexuális egészséggel kapcsolatos szolgáltatások « ingyenes vagy nagyon mérsékelt áron történő biztosítását a leghátrányosabb helyzetben lévő lakossági csoportok számára » és a sürgősségi fogamzásgátlás technikáihoz – pl. szexuális aktus utáni napon használandó pirulához – « elérhető áron » való hozzáférés és a gyermekek szexuális nevelése biztosítását, valamint annak a lehetőségét, hogy a gyermekek szülei beleegyezése nélkül is hozzáférjenek fogamzásgátlókhöz.

Az anyaság életkora

Az **anyaság**⁷ átlagos kora Európában 30 év utánra tolódott el. A spanyol anyáknak születik legkésőbb gyermekük (30,84 év) ; ezután következik Írország (30,6 év), Hollandia (30,4 év) és Dánia (30,1 év). A nyugat-európai országokban – Görögország, Norvégia és Olaszország kivételével, ahol várható a piacra kerülése – a RU486 pirula a születésszabályozás legfontosabb módszere.

A szociális kiadások

A **PIL**⁸ 27%-ából, amelyet Európa átlagosan fordít szociális kiadásokra, csupán 2,1%-ot fordítanak családpolitikai célokra, amelyeket nem tekintenek prioritásnak. Minden 13 szociális célra fordított euróból csupán 1 eurót fordítanak a családra. Luxemburgban, Dániában, Svédországban és Írországban évente és egy lakosra vetítve átlagban 1400 eurót fordítanak családpolitikai célra (ez az európai átlag háromszorosa) ; Lengyelországban, Litvániában, Lettországban, Máltán és Spanyolországban 82 eurót. **Az államok**⁹ közel felében az első vagy a második gyermekért adott segély 2006-ban nem követte az inflációt ; ez az országok közötti különbségeket növelte.

Spanyolország, Olaszország, Portugália és Görögország azok az államok, amelyek a legkevésbé segítik a családokat, ami növeli a **kiskorú gyermekek**¹⁰ szegénységének a kockázatát, mert az IPF jelentés szerint « a családoknak adott segély nem csupán lehetővé teszi, hogy gyakorolják jogukat a kívánt gyermekek vállalására, de döntő befolyást gyakorol a kiskorú gyermekek helyzetére ». Nagyon szoros az összefüggés a család javára fordított szociális kiadások elégtelensége és a demográfiai mutatók között. Minden tanulmány azt mutatja, hogy a családpolitika céljaira a legkisebb erőforrásokat fordító európai országok - pl. Olaszország és Spanyolország – azok, amelyekben a leggyengébbek a születési mutatók.

2007 májusában a Családszövetségek Fórumának felhívására « Többet a Családért : ami jó a családnak, jó az országnak » jelszóval megszervezett « Family Day »-n milliók vettek részt Rómában. Idén februárban a Fórumhoz csatlakozott ötven szervezet egy második nemzeti tüntetést szervezett a méltányos családi adózás és a regionális család politika kérdéseivel kapcsolatban.

A tüntetés kezdeményezői szerint nem csupán a vertikális méltányosságra (aki gazdagabb, fizessen többet) kell az adórendszert alapozni, de a horizontálisra is, vagyis akinek vannak gyermekei, annak ne ugyanazt az adót kelljen fizetni, mint a gyermektelennek. Az adóalapot ne csupán a jövedelem szabja meg, hanem a családtagok száma is. A tüntetők követelték egy olyan rendszer kidolgozását, amely szerint a megadóztatandó jövedelemből le lehessen vonni

⁷ Első szülés?

⁸ A "PIL" rövidítés mit takar?

⁹ Tagállamok?

¹⁰ Mit értünk kiskorú gyermeknek? 0 – 18 éves korúakat?

a családban lévő gyermekek neveléséhez szükséges tényleges kiadásokat, függetlenül a jövedelem nagyságától.

Egy ilyen rendszer érintetlenül hagyja az adózás progresszív jellegét és alkalmas az adólevonások jelenlegi bonyolult rendszerének a helyettesítésére. Azoknak a problémáját, akik túl alacsony jövedelmük miatt nem részesülnek a levonások kedvező hatásából, tehát a nem adóztathatókét, könnyen meg lehetne oldani a negatív adó bevezetésével

A tüntetés szervezői szerint « ilyen módon az adórendszer egy jövőbeni átfogó reformja keretében elő lehetne irányozni olyan eszközöket, mint pl. a családi hányados, amivel el lehetne érni, hogy az adóalany ne az egyén legyen, hanem a család.

A családok szegénysége

A Gazdasági Tanulmányok és Analízisek Intézete (ISAE) 2007 júliusában közzétett egy tanulmányt az európai szubjektív szegénységről. E kifejezésen azt értjük, hogy az egyes emberek hogyan érzékelik saját családi jövedelmük elégtelenségét egy megfelelő életvitelhez képest, amely sem fényűzést, sem pedig a szükségesről való kénytelen lemondást nem jelent. Ennek megítélésében nyilván olyan tényezők játszanak szerepet, melyeket nem lehet számszerűsíteni: ezek kulturális, szociális, pszichológiai típusúak, mint pl. az életmód, a fogyasztási szokások, a megélhetési költségek érzékelése, a várakozások.

Az « Eurostat European Community Household Panel (EHCP) » 2001-ig, majd az « European Community Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) » 2004-től végzett felmérései lehetővé teszik az Unión belüli szegénység szubjektív érzékelésének az analízisét. Az EUROSTAT által végzett EU-SILC felmérés 13 tagállam 113 ezer családjánál készült, és az ECHP felmérésekhez hasonlóan információk tömegét tartalmazza, és lehetővé teszi, hogy összehasonlítsuk a szükség szubjektív érzékelését az egyes fejlett társadalmak között.

Az ISAE által végzett felmérés szolgáltatja információk 2004-re, a felmérés évére vonatkoznak, míg a jövedelmek 2003-ra. A szubjektív szegénység felmérésére szolgáló kérdés a következő volt: « Ön szerint mekkora az az átlagos havi jövedelem, ami az Ön családja számára lehetővé tenné, hogy kihúzzák a hónap végéig? ». Azok a családok, amelyek tényleges jövedelmüket az ehhez szükségesnél alacsonyabbnak látják, úgy érzékelik, hogy nem érik el a kívánt életszínvonalat.

A szubjektív szegénység gyakorisága nagyobb a mediterrán országokban, mint az északiakban. A magát szükségben élőknek érző családok arányszáma nagyon magas Görögországban (76%), Olaszországban (63%) és Spanyolországban (60%), míg Portugáliában kisebb (47,5%), noha még mindig elég magas, ha Svédországhoz, Dániához és Finnországhoz hasonlítjuk őket, ahol a magukat szegénynek érzékelő családok arányszáma 11-16%. Még inkább így van ez, ha Norvégiához vagy Luxemburghoz hasonlítjuk őket, ahol ez az arányszám még kisebb. A szubjektív szegénység arányszáma szorosan kapcsolódik a jövedelem eloszlásához; a társadalom legkisebb jövedelmű ötödében koncentrálódnak leginkább a magukat szükségben élőknek érző családok. Ez a jelenség a vizsgált országok mindegyikében megtalálható, még ha a szubjektív szegénység jelentős különbségeket is mutat az azonos jövedelmi csoportok (pl. legkisebb jövedelmű ötödrészek) között. Ha a legszegényebb jövedelmi csoportot (az alsó ötöd) tekintjük, akkor Dániában ez 27%-os szubjektív szegénységet mutat, míg Olaszországban 99%-ot. Több országban, főként a mediterrán térségben a szubjektív szegénység hányada még a lakosság legmagasabb jövedelmű ötödében is magas (20% körüli).

A család különféle jellemzői (család mérete és típusa, a munka intenzitása, lakás tulajdon) jelentős befolyást gyakorolnak a szükségben élés érzetére. Pl. az összes országban a szubjektív szegénység a legmagasabb az egygyermekes családoknál. Ez alól Belgium képez kivételt, ahol az öt vagy még több gyermeket számláló családokban a legmagasabb. **Majdnem**

mindenütt ez után a csak házaspárokból álló családok következnek,- egyes esetekben (Finnország, Svédország) a négygyermekesek (Olaszországban ezzel szemben a legnagyobb családok)¹¹

Mindegyik vizsgált országban az egyszülős családoknál – egy vagy több gyerekkel – a legnagyobb a gyakorisága annak, hogy a tényleges jövedelmet kisebbnek tartják a szükségesnél ; a skála az olaszországi 85,5%-tól a dániai 38,6%-ig terjed. Ausztriában és Finnországban az egygyermekes családoknál a legnagyobb a szubjektív szegénység gyakorisága : 31 ill. 22%. A nagy családok (3 vagy több gyermek), elsősorban Belgiumban, szintén a szubjektív szegénység nagy gyakoriságát mutatják ; a déleurópai országokban ez 70% körüli.

Az EUROSTAT felmérése lehetőséget ad a család munkával való ellátottsága és szegénysége közötti kapcsolat vizsgálatára, mert ez a szükség egy fontos és meghatározó jellemzője. Az adatok azt mutatják, hogy Dánia kivételével mindegyik országban a magukat szegénynek valló családok arányszáma a gyermekes és egyben teljesen munkanélküli családok között a legnagyobb. Ez az állapot különösen nagy szükségét okoz akár a családra háruló teher, akár a család tagjainak teljes munka nélkülisége miatt. A szubjektív szegénység elterjedtebb a teljesen munkanélküli családok között, még ha azok akár gyermektelenek is, mint Svédország, Franciaország, Spanyolország, Ausztria és Finnország esetében, vagy a munkaképes családtagok max. felének munkához jutása esetén, mint Belgiumban, Írországon, Olaszországban és Portugáliában. Ugyanakkor a déli régió országaiban a szubjektív szegénység gyakori még azokban a családokban is, ahol a foglalkoztatottság szinte teljes, különösen a gyermekes családokban.

A szükségben való élet érzékeléséhez a lakásviszonyok is hozzájárulnak, különösen pedig a lakhatás jogcíme. Olaszországban, Spanyolországban és Portugáliában a szubjektív szegénység a leggyakoribb a bérlakásokban élőknel (70% körüli) és hasonló a helyzet Belgiumban és Ausztriában is. Görögországban a saját tulajdonukban élőknel a leggyakoribb a szubjektív szegénység (77%), míg Franciaországban és Írországon az ingyenes bérlakásokban élőknel ; az utóbbi esetben rendkívül rossz körülmények között élőkrol van szó, akiknek az állam biztosít lakást.

Az EU-SILC felmérés információi módot adnak a szükségben élés érzete számos dimenziójának az elemzésére. A felmérésben résztvevőktől megkérdezték, hogy milyen mértékű nehézségekkel néznek szembe a lakhatási költségek (fűtés, közművek, lakbér, lakáshitel), a személyes költségek (üdülés, élelem), a váratlan költségek és más pénzügyi terhek (lakással kapcsolatosak és más tartozások) elő- teremtésekor. Emellett kitértek a lakásviszonyokra (világosság, higiéné, nedvesség és a lakás más hiányosságai) is, melyeket az Európa Tanács laekeni tanácskozása a szegénység és a társadalomból való kiszorulás fontos dimenzióinak ismert el.

Végül a tartós fogyasztási javak (telefon, televízió, számítógép, mosogatógép, gépkocsi) birtoklását is vizsgálták. A felmérés módot ad annak megítélésére is, hogy e javak valamelyikéről azért mondott-e le a család, mert nem tudta kifizetni. Ezt az esetet az ország életszínvonalától való elmaradás jelzőjének tartják. Mindezekre szükség - indikátorokat számoltak ki annak alapján, hogy a felsorolt fogyasztási javak valamelyikének megszerzése milyen gyakorisággal ütközik nehézségbe a szegényeknél, ill. az összes családnál. Ha ez az indikátor egy, akkor a szegény családok helyzete ilyen szempontból azonos a többi családdal. Minél nagyobb az indikátor értéke egynél, annál inkább szükségben élnek a szegény családok az összes családhoz viszonyítva. Általában az alapvető kiadások fedezése nehezebb kell legyen azoknál a családoknál, amelyek elégtelennek ítélik meg saját erőforrásaikat. Természetesen a szubjektív szegénység megítélésére az életszínvonalal szembeni személyes elvárások is

¹¹ Ez érdekes, mert eszerint az egykés, vagy gyermektelen családok érzik magukat leginkább szükségben (hozzátesszük: joggal)

hatnak, tehát szerepet játszhatnak benne egyes nem alapvető szükségletek kielégítésének a nehézségei is.

Ha az alapvető szükségletek (lakásbérlet/hiteltörlesztés, élelmiszerek, közművek, fűtés) kielégítéséhez szükséges kiadásokat tekintjük, ez az indikátor szinte mindegyik szükséglet esetén magas az északi országokban ; Dániában főleg az élelmiszerek indikátora magas, Finnországban és Svédországban a lakásbérlet, a hitel törlesztés és a közművek indikátorai.

Más országokban is hasonlóan magasak az indikátorok: Írországon az élelmiszerek ára okozza a legnagyobb nehézségeket a szubjektív szegényeknél, Belgiumban és Ausztriában főleg a közmű költségek fedezése a legnagyobb gondjuk. Ugyanakkor a déli országokban, ahol a szubjektív szegénység elterjedtebb, az indikátorok nem sokkal nagyobbak egynél : nyilvánvaló, hogy az elégségesnek ítélt jövedelem jelentősége más és kevésbé kötődik az alapvető fogyasztási kiadások előteremtésében tapasztalt nehézségekhez. Franciaország átmeneti pozíciót foglal el, de – hasonlóan a mediterrán régióhoz – az indikátorok nem nagyon különböznek.

Ami a nem alapvetőnek ítélt kiadásokat (üdülés, váratlan kiadások, eladósodás) illeti, az indikátorok elég magasak, de maximális értékeik nem érik el az előző csoport indikátorainak maximális értékeit. Dél-Európában ezek az indikátorok is kisebbek, mint más országokban és közeliek egyhez. A szubjektíve szegény családok a legtöbb országban nagyobb nehézségekkel találkoznak, különösen a váratlan kiadások esetén : Svédországban, Finnországban és Franciaországban az üdülési költségekről lehet ezt elmondani. Ami az eladósodás okozta nehézségeket illeti, Svédországban, Dániában, Görögországban és Spanyolországban a lakással kapcsolatos eladósodást érzik a szubjektíve szegények, míg a többi országban az eladósodás más fajtáit érzik a legnyomasztóbbnak.

Végül vizsgálják a megkérdezettek véleményét a lakással és a tartós fogyasztási javakkal kapcsolatban; e két tényező segít a szükség többdimenziós jellegének a megítélésében. A lakáskörülményekkel kapcsolatos szükségérzés eléggé hasonló mindenütt : számos esetben a higiéné hiányosságai sújtják leginkább a szubjektíve szegényeket ; Finnországban különösen magas a lakáson belüli WC hiányára számolt indikátor, ebben Ausztria, Spanyolország, Olaszország és Belgium követi.

A felmérésben szerepelnek még kérdések a tartós javak azon csoportjának hiányával kapcsolatban, amelyek birtoklása inkább általánosnak mondható az adott országban. Az indikátorok több különbséget mutatnak. Norvégiában és Finnországban a mosógépre, Svédországban az autóra, Ausztriában, Írországon és Belgiumban a telefonra, míg Franciaországban, Olaszországban, Portugáliában és Spanyolországban a színes TV-re vonatkozó indikátor a magasabb.

Gyermekszegénység

Az Európai Unióban 97.500.000 17 éven aluli gyermek él, amelyből 19 milliót veszélyeztet szegénység. Az átlagos európai gyermekszegénység 19%-os. Ez a tény szerepel az Európai Bizottság « Szociális védelem »-ről szóló jelentésében. Olaszországban négy gyermek közül egyet fenyeget az, hogy a nyomorküszöb alatt kell élnie. Az olaszországi helyzet hasonlít az új tagállamokéihoz, mint Litvánia, Magyarország, Románia, Lettország és Lengyelország. Németországban a gyermekszegénység 12 %-os, Franciaországban 13, Hollandiában 14, Dániában 10, Spanyolországban és az Egyesült Királyságban 24 %-os. Az esetek 10 %-ban azért szegény a gyermek, mert szülei **és családja** munkanélküliek, 13 %-ban pedig azért, mert a munka nem ad lehetőséget megfelelő nyereségre. « A felnőttek – jelenti a Bizottság - gyakran kevésbé szegények, mint a gyermekek, mert a segélyek rendszere a tagországok legnagyobb többségében nem kompenzálja a gyermek megérkeztét.

Finnországban a támogatások az esetek 70 %-ban jelentenek megoldást, Olaszországban 22 %-ban. Az európai átlag 42 %. A jelentés szerint azoknak az országoknak, ahol a gyermekszegénység aránya magas, **globális stratégiákat kellene alkalmazniuk**, hogy támogassák a családok bevételét, s megkönnyítsék a minőségi munkához való hozzáférést, különösen a második dolgozó személy számára.

Erőszak a családban

Az egész világon a családon belüli erőszak a 16-44 év közötti nők halálozási okai között az első. A férj, a vőlegény, a szerető, sőt néha gyakran a gyermekek is több nőt ölnek meg, mint ahányan rákban, közúti balesetben, vagy háborúban halnak meg. Egy új spanyol tanulmány szerint Európában a nők elleni erőszak a családban egy millió közül 5,84 nőt érint.

Portugáliában a nők 52,8 % -a állította, hogy férje, szeretője vagy élettársa részéről erőszakot szenved el. Németországban évente közel háromszáz esetben lepleznek le olyan nőket ellen elkövetett gyilkosságot, amelyeket a velük együtt élők követnek el : ez négy naponta három áldozatot jelent. Az Egyesült Királyságban háromnaponta egy, Spanyolországban négy naponta egy áldozat: évente mintegy száz. Franciaországban hat nő havonta, ötnaponta egy hal meg a vele együtt élő férfi áldozataként : harmaduk késszúrástól, harmaduk lőfegyvertől, a többi (20 %) fojtogatás miatt, vagy halálra verve (10 %). Franciaországban az agresszorok többségükben olyan férfiak, akiknek professzionális funkciójukból eredő hatalmuk van.. Igen magasra rúg közöttük a vezető beosztásúak aránya (67 %), az egészségügyi szakembereké (25 %), valamint a rendőr – és katonatiszteké. (Rapport Henrion, Ministère de la Santé, Paris - Henrion jelentés, Egészségügyi Minisztérium, Párizs, 2001. februárja).

Összességében az Európai Unió 15 államában (a 25-re való bővítés előtt) évente közel 600 nő vesztette életét (valamivel kevesebb, mint naponta kettő) a családon belül.

Az Európai Bizottság egy jelentésében a következőket olvashatjuk: « Akár azt is kijelenthetjük, hogy a családon belüli erőszak gyakorisága egyenes arányban áll a jövedelemmel és a tanultsággal. » Aláhúzzák azt is, hogy Hollandiában « a nők elleni erőszak tetteseinek közel fele egyetemi **végzettségű**». (Olga Keltosova, Jelentés az Európa Tanács Közgyűlése részére, 2002. februárja)

Romániában a legsúlyosabb a családon belüli erőszak, az e csoportba tartozó gyilkosságból évente 12,62 esik meg egy millió asszonyra vetítve. Évente egy millió finn asszonyból 8,65-öt gyilkolnak meg otthon. Ezután következik Norvégia (6,58), Luxemburg (5,56), Dánia (5,42) és Svédország (4,59).

A házasság intézményének lerombolása

25 év **alatt a házasságkötések** száma Európában 692.000-rel csökkent; ez 22,3 %-os veszteségnek felel meg. A **házassági arányszám**¹² az 1980-as 6,75-ről 2005-re 4,88- ra esett vissza annak ellenére, hogy a népesség 33 milliónyival növekedett meg. Két megkötött házasságból egy válással végződik Európában.

A házasodók **átlagéletkora** mindenütt növekedett: A férfiaké túl van a harmincon, a nőké a huszonnyolcon. Minden évben kb. 2 millió gyermek születik házasságon kívül ; 2005-ben 1.893.000. Több országban ez a gyermekszám felére érvényes : Svédországban 55,4 %, Bulgáriában 49,04 %, Dániában 45,4 %, Franciaországban 45,2 %, az Egyesült Királyságban 42,3 %. Több más országban ezek az értékek az utóbbi években romlottak le. A Nemzeti

¹² E fogalom definíciója?

Statisztikai Hivatal adatai szerint Franciaországban 2007-ben a gyermekek 50,5 %-a született házasságon kívül.

A z Európai Unióban minden 30 másodpercben egy házasság bomlik fel, évente több, mint egy millió. Az egy évben kimondott válások száma 1980 óta 369.365-tel nőtt, 55 %-kal. Spanyolországban regisztrálták a legnagyobb növekedést a válások számában, 183 % -ot 1995-től 2005-ig ;, ez után következik Portugália 89 % -kal, majd Olaszország 62 %-kal. A válások gyermek-áldozatainak száma 21 millióra tehető. Spanyolországban 1990-től 2001-ig regisztrálták a legnagyobb válás-számot, 326 %-ot. Ez a százalékos érték 2001-2006 közötti években 225 % volt.

«Az Európai Unió új stratégiái a házaspárok és házasság támogatására » című dokumentum, amelyet az Európai Unió Püspöki Testülete 2007 novemberében hagyott jóvá, nyilvánvalóvá tette, hogyan következik a családi krízisekből a szegénység azoknál a gyermekeknél, akik egyszülős családba kényszerültek, azoknál az asszonyoknál, akik 85 %-ban az egyszülős családok fejei, de az idős és hátrányos helyzetű személyeknél is, akiknek így kisebb lehetőségük van arra, hogy segítséget kapjanak, s ezzel növekszik a szociális gondoskodás mechanizmusaitól való függőségük. Ezért az Európai Unióban a válási arány növekedésével komolyan kellene foglalkozniuk a politikusoknak. – szögezi le a dokumentum.

Az ENSZ egyetemes emberi jogokról szóló, 1948. decemberi nyilatkozata a következőket jelenti ki : « A család a társadalom természetes és alapvető egysége, s így jogosult arra, hogy a társadalom és az állam védelmét élvezze. (16.3 cikkely) Ennek ellenére objektív tény az, hogy az Európai Unió tagállamainak politikái ezzel az útmutatással homlokegyenest ellenkező irányban haladnak, s teljesen figyelmen kívül hagyják. Már nem beszélnek a család, mint olyan felelősségéről és jogairól, hanem a családban lévő egyének jogairól és felelősségéről, és ennek eredményeként a pozitív jog lemond a « család felelőssége » fogalomról, így hozzájárulva ahhoz, hogy a család szociális szerepét ne ismerjék el. Másodsorban a családot az egyes emberek ízlése, döntése és megegyezése szerint választott inter-szociális kapcsolatok egyikének tekintik. Elmondhatjuk, hogy így a család fogalma határozatlanná válik. Mind az Unió tanácskozásain, mind pedig a nemzeti törvénykezésben a mindennapos együttélés olyan formáit támogatják széleskörűen és részesítik kiváltságokban, amelyek a családi élet objektív alternatívái. Az európai intézmények és törvénykezés a családot történelmi örökségnek tekintik, nem pedig egy olyan intézménynek, amely a jövőnek tartozéka lehet. Arra törekszenek, hogy korlátozzák a szociális védelemnek és támogatásnak a heteroszexuális házasságon alapuló szilárd formáit egy olyan növekvő támogatás javára, amely az együttélés egyéb formái felé fordul.

2003-ban az európai parlament azt kérte a tagállamoktól, ismerjék el az egyező nemű párok azonos jogait, s ugyanekkor az Európai Unió Alapjogainak Chartája (Nizza, 2001) , elismerve a házasodáshoz és családalapításhoz való jogukat, megtiltja a szexuális típusú megkülönböztetés minden formáját (9. § : « A házasodáshoz és családalapításhoz való jogokat a nemzeti törvények szerint kell garantálni, amelyek a gyakorlatot szabályozzák.)

Az Európai Emberi Jogok Chartájának 12. paragrafusát, amely védte a családot és a házasságot, s ezen a fogalmon az ellenkező neműek szövetségét értette, olyan normatívává változtatták, amely – miközben garantálja a házasodáshoz és családalapításhoz való jogot -, ezen a fogalmon két személy egyszerű szövetségét érti azzal a céllal, hogy megosszák egymással családi és érzelmi életüket. Ez a törvényszakasz ténylegesen áthárítja a kérdést magukra a nemzeti törvényhozásokra, miközben kizár minden olyan vonatkozást, amely a két személy különböző nemének szükségességére utalna. A Nizzai Charta a házasodáshoz való jog mellett előírja a családalapítás jogát is, ezért arra lehet gondolni, hogy az Unió a házassággal szemben előnyben részesíti a párkapcsolatok később megjelenő formáit. Nemcsak a házasodáshoz való jog létezik, hanem a családalapításhoz való jog is, anélkül, hogy szükség lenne a házassági kötelékekre.

Számos európai országban a hagyományos házasság mellett intézkednek az azonos nemű személyek közötti kapcsolatok intézményesített formáinak elismeréséről, - **hatásában ez alapvetően olyan, mintha házasságról lenne szó.** Bár a jogrendszerek sokfélesége mellett, a bejegyzett kapcsolatokat – egy bizonyos nyilvánosság keretében – bevezették: Dániában 1989-ben, utána Svédországban, Norvégiában, Finnországban, Németországban, Luxemburgban, az Egyesült Királyságban. Franciaország a **PACS-szal**¹³ a **szereződéses kapcsolat** formáját választotta, Portugália a 2001-es törvénnyel egy olyan rendszert fogadott el, amely elismeri az együttélők meghatározott jogait függetlenül attól, hogy egy formális okiratot írnának alá. Más államok (Belgium, Hollandia, Spanyolország) a házasságot megnyitották a homoszexuálisok számára is. Összegezve, Nyugat-Európában csak **Ausztriában**¹⁴, Görögországban, Írországban és Olaszországban nincs törvényileg szabályozva a nem-házaspárkapcsolat, ideértve az azonos neműek esetét is. Egyes esetekben megtörténik – a francia jogalkotást, a PACS-t követve - hogy a **szereződéses kapcsolatot** anyagi előnyök megszerzése érdekében kötik meg: ebben az országban, ha emberek nem családban élnek, hanem élettársi kapcsolatban, akkor lehetőségük van arra, hogy a jövedelmeiket ne összegezzék, s így kevesebb adót fizessenek. Ez az előny nagyobb azok számára, akiknek magas a jövedelmük: a gazdagok számára.

Kiskorú gyermekek örökbe fogadása egyedülállók által is

Minden jel arra mutat, hogy most májusban az Európa Tanács jóváhagyja az Európai Konvenció új szövegét a kiskorúak örökbe fogadásáról. Ha ez megtörténik, egyedülállónak is joguk lesz arra, hogy gyermeket fogadjanak örökbe, s minden európai államnak módosítania kell nemzeti törvényét, hogy megfeleljen ennek az alapelvnek. Maud de Boer-Buquicchio, az Európa Tanács helyettes titkára kijelentette :« Az egyedülállók joga teljes jog, s a tagállamok kötelesek lesznek arra, hogy módosítsák törvényüket.».

Az egyes államok megítélésére bízzák, hogy olyan döntésre jussanak, mely szerint ezt a « teljes jogot » elfogadják-e a tényleges párok, vmint az azonos neműek esetén, legyenek azok akár regisztrált párok, vagy egyszerűen együttélők. Másrészt a legutóbbi hónapokban az Emberi Jogok Európai Bírósága « a szexuális alapon való diszkrimináció formájának » tekintette azt a francia hatóságok részéről, hogy megtiltották egy militáns és deklarált homoszexuális személynek gyermek örökbe fogadását. A hatóságok azzal indokolták az elutasítást, hogy hiányzik az apai szerep abból a családból, amelyben a gyermeknek élni kellene. Az európai bírák megjegyezték, hogy a francia jog lehetőséget ad az egyedülállónak – noha csupán nagyon jól meghatározott feltételek esetén - az örökbe fogadásra, s a tiltást szexuális irányultság elleni diszkriminációnak tekintették.

A keresztény család

Több mint 2 milliónyian gyűltek össze 2008. januárjában, Madridban, a Colón téren, hogy kifejezzék rokonszenvüket a « keresztény család » iránt. Ezt a demonstrációt a spanyol főváros érseksége szervezte, az egyházi mozgalmak és a családot és az életet támogató szervezetek részvételével.

Rómában, az Úrangyala elimádkozása előtt, XVI. Benedek pápa üdvözetét küldte a demonstrálóknak, s bátorította őket, «tanúskodjanak a világ színe előtt az emberi szerelem, a házasság és a család szépségéről, amely egy férfi és egy nő felbonthatatlan egységén alapul, amely olyan kiváltságos közeg, ahol az emberi életet elfogadják és védik, az élet kezdetétől annak természetes befejeztéig. »

¹³ Pacte Civil de Solidarité: Polgári Szolidaritási Egyezmény

¹⁴ Úgy tudjuk, Ausztriában is elfogadták a homoszexuálisok házaspárkapcsolatát

A madridi demonstráción részt vett a spanyol bíborosok és püspökök túlnyomó része, valamint a mozgalmak és egyéb laikus szervezetek, mint például a « Családfórum. » vezetői. Antonio María Ruoco bíboros homíliájában kijelentette: « A család jelenti azt az objektív mércével mérve legkomolyabb és legnyugtalanítóbb problémát, amellyel az európai társadalmak szembe kerülnek». A madridi érsek megállapította, hogy « relativizálták a házasság és család eszményét », « egészen fiatal kortól kezdve olyan gyakorlatot és életstílust » ösztönözve, amely « ellentétben áll a férfi és nő közötti megbonthatatlan szerelemmel, » s hozzátette még: « Spanyolországban a törvény alkotás visszalépést jelent az ENSZ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával szemben », amely elismeri és kijelenti, hogy « a család a társadalom természetes és alapvető egysége, s a társadalom és az állam kötelessége azt védeni. »

« Politikai kezdeményezések » a válások megelőzésére, a szakmai és a családi élet összehangolására, a családon belüli erőszak elleni küzdelemre, a saját gyermek 3 éves koráig „fő állásban” való nevelése jogának a megvédésére, a gyermekgondozási termékek ÁFA-jának csökkentésére: ez néhány azok közül a kezdeményezések közül, amelyeket a « Javaslatok az Európai Unió stratégiájára a házaspárok és a házasság támogatására » címmel az Európai Unió Püspöki Karai Bizottságának (COMECE) Titkársága állított össze, s mutatott be Brüsszelben, 2007. nov. 5-én. A bevezetésben az olvasható, hogy a dokumentumnak « nem áll szándékában, hogy vitassa a tagállamok családjogi és családpolitikai kompetenciájáról hozott EU döntést ». Ellenkezőleg, azt szeretné, ha kibontakozna egy vita mindarról, amit a közösségi intézmények « saját jogkörük keretein belül megtehetnek. »

A szöveg megállapítja, hogy az Európai Unió családjoggal kapcsolatos ténykedése alapvetően a a jó gyakorlati megoldások átvételére és az új megközelítések elősegítésére irányul. Formát adhat a tagállamok tevékenységének, s megállapíthatja a minimális szociális védelem küszöbértékeit. « A demográfiai összeomlás és a család krízise – állapítja meg még a COMECE – komoly kockázatokkal jár, nagy az értük fizetendő érzelmi és társadalmi ár és sok pénzbe kerülnek », ezért « egész Európának érdeke, hogy fenntartsa és megerősítse a férfi és nő közötti stabil viszonyt, amelynek a házasság az ideális formája. » Segíteni a házaspárokat kapcsolatuk megélésében », valamint « támogatni a szülőket gyermeknevelési feladataikban » : a dokumentum szerint ezek lennének az Európai Unió országai számára kívánatos « közös elköteleződések ». « Európában - állapítja meg a szöveg - 1980 és 2005 között a válások száma több mint 50%-al nőtt, s a legutóbbi 15 év több mint 13,5 milliónyi válása 21 milliónál több gyermeket érintett. » Ebből következik a jó « jegyesoktatás és a házastársak közötti kommunikációs programok fontossága, ezek javítják a dialógust és erősítik a válságpillanatok áthidalásának képességét ». A COMECE számára – ezen kívül – a Lisszaboni Stratégia revíziója lehetőséget adna arra, hogy saját szociális dimenzióit erősítse olyan kezdeményezések bevezetésével, amelyek a családi és szakmai élet között teremtenek összhangot. » Hogy sok, főleg fiatal házaspár esetében küzdeni lehessen a szegénység veszélye ellen, « az Európai Unió regionális politikáinak » nem szabad kizárniuk azt, hogy « az európai pénzügyi alapokat olyan kezdeményezések támogatására fordítsák, amelyek célja az általános lakhatási feltételek javítása olyan házaspároknál, akiknek szerényebb a jövedelmük. »

A családon belüli erőszak szintén egyik okozója a családi kötelékek meglazulásának. Ebből következik: « európai szinten ellenintézkedéseket kell hozni », hogy meg lehessen előzni a « fiatalok bűnözővé válását », amely gyakran az általuk látott « család modell következménye ». A szöveg kiemeli ezen kívül, hogy fontos a családok segítésére elkötelezett « helyi társulások és önkéntes szervezetek támogatása. », s felhív arra, hogy « a dolgozók mobilitásáról folytatott európai vitának arról is szólnia kell, hogy az ingázás milyen problémát okoz a családoknak. » « A Lisszaboni Stratégia revíziójának folyamatában erőteljesen képviselni kellene azt a nyilvános álláspontot, hogy ha valaki otthon marad és a saját kis gyermekeivel foglalkozik – legalább 3 éves korig – azzal hozzájárul az Európai Unió minden

állampolgára jólétéhez. » Ebből – a COMECE számára - az következik, hogy meg kell szüntetni a « pénzügyi és a nyugdíjra való jogosultság szempontjából » azokat a megkülönböztetéseket, amelyek az « e megoldást » választókat sújtják. «Az Európai Unió illetékes a közvetett adóztatás kérdésében» - jegyzi meg a COMECE – s javasolja az ÁFA csökkentését « olyan alapvető termékeknél, amelyek a gyermek ápolására és nevelésére szolgálnak. »

Hogy csökkenteni lehessen azokat a kockázatokat, amelyeknek a gyermekek ki vannak téve, « speciális törvényes eszközök segítségével » «be kell tiltani a legerőszakosabb videó - játékokat » « s segíteni kell a szülőket abban, hogy ellenőrizhessék a mobil telefonok és az Internet használatát. » De a kicsik jóléte az élelmezéstől is függ : « Az Európai Unióban négy közül egy gyermek súlya kevesebb, mint a normális » - jelenti ki a szöveg, s aláhúzza: « milyen központi szerepe van a szülőknek abban, hogy meghatározzák a gyermek táplálkozási szokásait.» Ez a szerepük ugyanilyen alapvető, « az alkohollal és a drogokkal való visszaélések megelőzése esetében.» A COMECE ezen kívül felhívja az Európai Bizottságot arra, hogy irányozzon elő nagyobb « támogatást a mentálisan sérültek (Európában 2 millió személy), valamint a fogyatékkal élők részére», s végül intézkedéseket javasol a bevándorolt családok újraegyesítésének megkönnyítésére, « mert újraegyesítésüket az integráció kulcskérdésének kell tekinteni.»

« Az európai püspökök – jelentette ki 2008.február 16-án Riminiben Mgr Giampaolo Crepaldi, a Béke és Igazságosság Pápai Tanácsának titkára a Család és közösség c. felszólalásában – nem a hagyományos nemi szerepeket hangsúlyozó családpolitikát sürgették, hanem a házasságon alapuló család kulturális felemelkedését elősegítő politikát, a házasságban élők és a gyermekek nevelése támogatásának politikáját, amely törekszik a családi válságok megelőzésére s a fiatalok olyan nevelését célozza, hogy szemükben a házasság és a család ismét vonzóvá váljék. Ez számomra a tendencia lényegi megváltozásának tűnik. Igen, szükségünk van az *otthon politikájára*, olyan pénzügyi politikára, amely nem teszi a gyermeket luxussá. Mindenek előtt azonban arra van szükségünk, hogy a család valódi természetét felmutassuk az ifjú nemzedékeknek.»

A dossziét D.Q. állította össze. – Fides Hírügynökség (Agenzia Fides) 2008.03.29. Igazgató: Luca de Mata

Összefoglaló

Európa nincs tudatában a családok súlyos helyzetének

„Felmérés Európa családjairól – 2008” c. jelentés előterjesztése Brüsszelben

RÓMA, 2008. MÁJUS 19., HÉTFŐ (ZENIT.org) –

Minden 27 másodpercben egy abortusz (művi vetélés). Egy válás 30 másodpercenként. Közel 1 millió születéssel kevesebb 1982-höz viszonyítva. Az abortusz, a rák mellett az első helyen található elhalálozási ok Európában. Ez csak néhány az Európai Családpolitikai Intézet – Institut de Politique Familiale (IPF) által gyűjtött adatokból, amelyeket nemrég tettek közzé a „Felmérés Európa családjairól – 2008” c. jelentésben.

Az IPF jelentését május 7-én terjesztették elő az Európai Parlamentben, Európa Napja és a Nemzetközi Családnapi megünneplésével egyidejűleg.

A jelentés előterjesztésében résztvevő személyiségek:

- Eduardo Hertfelder, az IPF elnöke;
- Lola Velarde, a Családpolitikai Intézet európai hálózatának elnöke;
- Jaime Maggiore Oreja, Spanyolország európai képviselője;
- Miroslav Mikolasik, Szlovákia európai képviselője;
- Jorge Cesar Dai Neves, az Európai Bizottság politikai szaktanácsadója.

2000 és 2007 az Európai Unió lakossága 14,2 millió fővel növekedett, de a növekedés 84%-a (12 millió fő) a **bevándorlásnak** tulajdonítható.

Olaszország –0,2 millió fő negatív szaporulatot mutat, de ezt a bevándorlással ellensúlyozza (2,9 millió fő). Öt új bevándorlóból három Spanyolországban vagy Olaszországban telepedik le.

KOROSZTÁLYOK

Az előrejelzések szerint a bevándorlók érkezése ellenére az európai lakosság 2025-től csökkenni kezd. Már most jelentősen csökken a fiatalok részaránya. 1980-ban a 14 év alattiak száma 94 millió, míg 2007-ben már csak 74 millió volt, ez kerekén 20 millió fiatal veszteséget jelent.

Ezzel ellentétben a **65 évesnél idősebbek száma** az 1980. évi 57 millióról 2007-ben 80 millióra emelkedett. Bulgária, Németország, Szlovénia és Olaszország azok az országok, amelyekben a kisebb a fiatalok száma. Olaszország-, Németország- és Görögországban él a legtöbb idős ember.

SZÜLETÉSEK SZÁMA

Ami a születések számának alakulását illeti, a helyzet drámai: 2007-ben az EU-ban közel egy millió (920.089) születéssel kevesebbet regisztráltak, mint 1982-ben.

Európában a termékenységi mutató – amelynek értéke 1,56 gyermek/nő – jelentősen alatta marad a nemzedéki megújulást biztosító mutatónak (2,1 gyermek/nő), és sokkal kisebb, mint az Egyesült Államok hasonló indexe (2,09 gyermek 2006-ban).

A legjobb termékenységi mutatókat regisztráló országok: Franciaország (2), Írország (1,93), Svédország (1,85) és az Egyesült Királyság (1,84). Legkésőbbben szülik meg első gyermeküket a spanyol nők (30,88 évesen), az olasz (30,8 év) és a holland (30,58 év) asszonyok.

MŰVI VETÉLÉS

Minden évben Európa **a művi vetélés miatt akkora lakosságot veszít, amely Luxemburg, Málta, Szlovénia és Ciprus lakosságának felel meg együttesen:** ez azt jelenti, hogy 5 megfogant gyermekből egy nem jön világra (20%). **2004-ben a 6.390.014 terhességből 1.167.683 művi vetéléssel ért véget.**

A művi vetélés Franciaországban, az Egyesült Királyságban, Romániában, Olaszországban és Németországban az összes vetélések 77%-át teszi ki. Csak Spanyolországban 1996 és 2006 között megkétszereződött a művi vetélések száma.

HÁZASSÁGKÖTÉSEK

A házasságkötések száma rohamosan csökken: 1980–2006 között 737.752 házassággal kevesebbet kötöttek. Az európaiak egyre későbbben alapítanak családot. A házasságkötők átlag életkora 31 év (férfiak), illetve 29 év (nők).

Három gyermekből egy házasságon kívül születik. A 2006. évi 5.209.942 születésből a házasságon kívül született gyermekek száma 1.766.733.

és

VÁLÁSOK

Évente több mint egy millió válást jegyeznek, az ütem harminc másodpercenként egy család-felbontás.

1996-tól 2006-ig az elváltak száma meghaladja a 10 milliót, ez mintegy 15 millió gyermeket érint.

A válások arányszáma legmagasabb Belgiumban, Luxemburgban és Spanyolországban: itt minden két házasság közül egy válással végződik.

CSALÁD

A családok száma is egyre csökken: átlagos létszámuk 2,4 személy otthononként, miközben 54 millió személy magánosan él.

E sötét helyzetkép ellenére,

az IPF kimutatása szerint az európai intézmények nem szentelnek kellő figyelmet a családok helyzetére vonatkozó kérdéskörnek.

- Noha az Európai Bizottságnak 5 alelnöke és 21 biztosa van, közülük egyik sem foglalkozik a családügyi kérdésekkel.

- Sőt mi több, az 1989-ben alapított *Nemzeti Családpolitikai Figyelőt* (amelyet 1999-ben átneveztek *Európai Családügyi Figyelő*, majd később *Európai Szociális-, Demográfiai- és Családhelyzeti Figyelő* névre) 2004-ben megszüntették: a *Demográfiai és Szociális Helyzeti Figyelő* c. kiadvánnyal helyettesítették.

- Az EU által 1984 óta közreadott 95 *Zöld Könyv* közül egyetlen egy sem foglalkozik a családokat érintő kérdésekkel.

Mindezek okán az l'IPF követeli:

a családokat támogató közösségi politikák kidolgozását és megvalósítását,

- kiemelt fontosságú politikai kérdéssé előléptetve a családok helyzetét,
- belefoglalva „a család kilátásait” az Európai Unió minden okiratába,
- elismerve és támogatva minden téren a család alapvető jogait,

főleg a gyermekek világrahozatala, a családi kötelezettségek és gyermeknevelés vonatkozásában.

Jelentésében az IPF ugyancsak követeli:

- az Európai Bizottság keretén belül hozzák létre a Családintézetet;
- ösztönözzék a tagállamokat, hogy hozzanak létre Családügyi Minisztériumot;
- adják ki az európai családok Zöld Könyvét;
- az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 423/2007. számú ajánlásának megfelelően szorgalmazzák az európai családügyi egyezmény kidolgozását.

Antonio Gaspari

Olaszból franciára fordította: Isabelle Cousturié

Franciából magyarra fordította: Murányi János